

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ПІДҐРУНТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ

О. Алексєєв

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Україна

corresponding author – Алексєєв О.: alieksieiev@kpnpu.edu.ua

doi: 10.32626/2309-8082.2019-15.5-10

У статті аргументовано, що суспільно-політичні зміни, які відбуваються в нашій державі, торкаються не лише економічної, політичної галузей, а й фізичної культури і спорту у поєднанні з педагогічною сферою. Визначення суспільних потреб вдосконалення фізкультурно-оздоровлювальної роботи в напрямі збереження та розвитку фізичного здоров'я підростаючого покоління і вимог до фахівців цієї спеціальності відображено в законодавчій базі сучасної України, що постійно оновлюється й удосконалюється.

Основними методами дослідження визначено: аналіз законодавчих документів, прийнятих в Україні з 1991 року з метою розвитку фізичної культури і спорту та покращення професійної підготовки педагогічних кадрів, які б забезпечили організацію фізкультурно-оздоровлювальної роботи в напрямі збереження та розвитку фізичного здоров'я шкільної молоді; узагальнення результатів порівняльного аналізу законодавчої бази з метою окреслення основних напрямів удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури на сучасному етапі розвитку науки та освіти; історичний метод, який використовувався для систематизації прийнятих державних документів у галузі вищої освіти і професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Узагальнено, що науковці обґрунтовують оригінальні і сучасні методи роботи для фізичного виховання підростаючого покоління. Проте проблема підвищення рівня здоров'я нації залишається невирішеною. Відтак виникає потреба більш тісної інтеграції нормативно-правової бази з питань фізичної культури і спорту та методичного забезпечення для осучаснення професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання Комітет з фізичного виховання і спорту Міністерства освіти і науки України пропонує для громадського обговорення проект стратегії розвитку фізичного виховання і спорту серед учнівської молоді на період до 2025 року. Подальші дослідження будуть спрямовані на розробку методичного забезпечення для організації індивідуальної роботи вчителів фізичної культури з учнями.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутні учителі фізичної культури, індивідуальна робота, нормативно-правова база, фізкультурно-оздоровлювальна робота.

Alieksieiev O. Normative-legal basis of vocational training of future teachers of physical culture to organization of individual work with pupils

Abstract. The article states that socio-political changes, which take place in our state, concern not just economic and political fields, but also physical culture and sports in combination with pedagogical sphere. The definition of public needs in improvement of physical and fitness work in the direction of saving and developing physical health of younger generation and requirements for specialists in this specialty are reflected in the legislative basis of modern Ukraine that is constantly being updated and improved.

The main methods of research have been defined: analysis of legislative documents adopted in Ukraine since 1991 with the aim of developing physical culture and sports and improving the vocational training of pedagogical staff, which would ensure the organization of physical and fitness work in the direction of saving and developing physical health of school youth; generalization of the results of comparative analysis of legislative base in order to outline the main directions of improvement of vocational training of future teachers of physical culture at the modern stage of development of science and education; historical method, which was used for systematization of the adopted state documents in the field of higher education and vocational training of future teachers of physical culture.

It has been generalized that scientists substantiate original and modern methods of work for physical education of the younger generation. However, the problem of improving the health of the nation remains unresolved. Therefore, there is a need for deeper integration of normative-legal basis on physical culture and sports and methodological support for updating vocational training of future specialists in physical education. Committee on Physical Education and Sports of the Ministry of Education and Science of Ukraine proposes a draft development strategy of physical education and sports among the school youth for the period up to 2025 for public discussion. Further researches will be directed to the development of methodological support for organization of individual work of physical culture teachers with pupils.

Key words: vocational training, future teachers of physical culture, individual work, normative-legal basis, physical and fitness work.

Вступ

Гуманізація освітнього середовища у загально-освітній школі залежить від кваліфікованої професійної діяльності компетентних учителів різних спеціальностей. На сучасному етапі глобальної інформатизації сучасного суспільства, що супроводжується активним використанням підростаючим поколінням різних технічних засобів і, як наслідок, зменшенням рухової активності школярів різних вікових груп, спостерігається зростання рівня захворювань у дітей, що зумовлено гіподинамією, психічними перевантаженнями,

негативним впливом екологічних чинників тощо. Відтак виникає потреба в організації такої компенсаторної діяльності учнів у школі, яка сприятиме вияву фізичної активності школярів шляхом використання вчителями фізичної культури ефективних форм фізкультурно-оздоровчої роботи на уроках та в позанавчальний час. Таким чином актуальною є проблема вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, які б на основі модернізації освітнього процесу використовували індивідуальний підхід до кожного учня, зважаючи на рівень фізичного здоров'я,

бажання займатися певним видом спортивних занять, щоб організувати систематичну посильну фізичну активність школярів для нейтралізації тривалого періоду роботи за шкільною партою.

Суспільно-політичні зміни, які відбуваються в нашій державі, торкаються не лише економічної, політичної галузей, а й фізичної культури і спорту (ФКіС) у поєднанні з педагогічною сферою. Окреслюється комплекс вимог до професійної діяльності сучасних активних і творчих учителів фізичної культури (ФК). Визначення суспільних потреб вдосконалення фізкультурно-оздоровлювальної роботи в напрямі збереження та розвитку фізичного здоров'я підростаючого покоління і вимог до фахівців цієї спеціальності відображено в законодавчій базі сучасної України, що постійно оновлюється й удосконалюється. Виникає потреба систематизувати державні документи, в яких наголошено на потребі вдосконалення професійної підготовки кваліфікованих кадрів у сфері фізичного виховання

Матеріал і методи дослідження

Основними методами дослідження визначено:

- аналіз законодавчих документів, прийнятих в Україні з 1991 року з метою розвитку фізичної культури і спорту та покращення професійної підготовки педагогічних кадрів, які б забезпечили організацію фізкультурно-оздоровлювальної роботи в напрямі збереження та розвитку фізичного здоров'я шкільної молоді;
- узагальнення результатів порівняльного аналізу законодавчої бази з метою окреслення основних напрямів удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури на сучасному етапі розвитку науки та освіти;
- історичний метод, який використовувався для систематизації прийнятих державних документів у галузі вищої освіти і професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Результати дослідження

Проблему осучаснення професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури розглядали провідні науковці, які присвячували свої дослідження конструктивним змінам у вищій педагогічній освіті фахівців фізкультурно-спортивного профілю (В. Савченко, С. Сисоєва, Б. Шиян та ін.). З цією метою дослідники використовують педагогічні інновації у фізичному вихованні студентів [3], наприклад, фізкультурно-оздоровчі технології у процесі формування здорового способу життя студентів закладів вищої освіти на заняттях фізичного виховання [13] та ін. Безперечно, інноваційні процеси на заняттях фізичної культури не можуть мати хаотичний і безсистемний характер, а тому підкріп-

люються сучасними вимогами до організації фізкультурної підготовки підростаючого покоління. Зазвичай такі вимоги мають нормативно-правове підґрунтя.

Починаючи з 90-х років ХХ ст. у незалежній Україні формується законодавча база, в якій окреслено стратегічні напрями вдосконалення фізкультурно-спортивної галузі. Так, засадничі положення стосовно професійної освіти майбутніх учителів ФК закладено в Законі України «Про фізичну культуру і спорт» (1993), де визначено загальні правові, соціальні, економічні й організаційні основи фізичної культури і спорту в Україні, участь відповідних посадових осіб (до яких відносяться і вчителі фізкультури) у зміцненні здоров'я громадян, досягненні високого рівня працездатності та довголіття засобами фізичної культури і спорту [4]. Саме в цьому законодавчому документі визначено сутність фізичної культури як складової частини загальної культури суспільства, спрямованої на зміцнення і підвищення рівня здоров'я, фізичного та духовного розвитку, морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини з метою гармонійного формування її особистості. У контексті державного регулювання фізичної культури і спорту законодавство визначає важливість проблеми кадрового забезпечення, що актуалізує вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури (Стаття 3).

У Законі чітко прописані основні показники стану розвитку фізичної культури і спорту, якими визначено рівень здоров'я і фізичного розвитку особистості, ступінь використання фізичної культури в різних сферах діяльності, рівень розвитку системи фізичного виховання. Саме на підставі зазначених показників розробляється державна програма розвитку фізичної культури і спорту в Україні (Стаття 6) [4].

Важливе місце відведено фізкультурно-оздоровчій діяльності у навчально-виховній сфері та фізичному вихованню, що є головною функцією у роботі вчителів фізкультури. Так, у статті 12 Закону вказується, що фізкультурно-оздоровча робота, яку зазвичай виконують учителі ФК, здійснюється в поєднанні з фізичним вихованням дітей та молоді, з урахуванням стану здоров'я, рівня фізичного та психічного розвитку.

Для вдосконалення законодавчої бази періодично вносяться певні зміни і доповнення до основного Закону. Зокрема, в частині третій статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 770-ХІV (770-14) від 18.06.99, вказується, що «органи виконавчої влади, підприємства, установи та організації, у віданні яких перебувають дошкільні виховні заклади, забезпечують необхідні умови для проведення щоденних фізкультурно-оздоровчих занять з дітьми, морально і матеріально

заохочують педагогічні колективи та фахівців фізичного виховання, які досягли успіхів у збереженні та зміцненні здоров'я дітей» [4]. Це положення підкреслює важливість урахування в професійній діяльності вчителів ФК індивідуального підходу до вихованців. Адже сучасний стан здоров'я школярів має широку амплітуду: від абсолютно здорових учнів до таких, які мають певні відхилення у фізичному здоров'ї, що потребує від учителів ФК необхідних знань, умінь і навичок для забезпечення розвитку фізичних, морально-вольових, розумових здібностей підростаючого покоління. І хоча в загальноосвітніх школах уроки з фізичної культури є обов'язковими і проводяться не менше трьох разів на тиждень, проте місцеві органи виконавчої влади можуть вводити додаткові уроки з цього предмету, що розширює педагогічне навантаження вчителів цієї спеціальності.

Проблема кадрового забезпечення фізичної культури і спорту окреслена в статті 30 цього Закону, де вказується, що потребу в фахівцях фізкультурно-оздоровчого та спортивного профілю визначають органи виконавчої влади з ФКіС. А підготовку і перепідготовку таких фахівців здійснюють відповідні заклади освіти. Адже право вести педагогічну, учбово-тренувальну та оздоровчу роботу в сфері фізичної культури і спорту мають громадяни виключно із спеціальною освітою або підготовкою та за наявності диплому, посвідчення (сертифіката), виданих акредитованими навчальними закладами (ст. 30) [4].

Особлива увага в Законі приділяється науково-методичному забезпеченню фізичної культури і спорту (Стаття 3). За дорученням Кабінету Міністрів України центральний орган виконавчої влади з ФКіС разом з Академією наук України і Міністерством охорони здоров'я України розробляє державну програму наукових спеціальних досліджень, координує її здійснення, залучає до цієї справи провідні наукові центри, вищі заклади освіти, Науково-дослідний інститут фізичної культури і спорту. Відповідно сучасні дослідники проводять наукові розвідки в різних напрямках, що передбачає вдосконалення і спрямування професійної підготовки майбутніх учителів ФК до рекреаційно-оздоровчої діяльності [6], до формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи [14], до професійної суб'єктності [1], до визначення взаємозв'язків психомоторних якостей учнів молодших класів на уроках фізичної культури [2], до формування здорового способу життя засобами фізичної культури [7] та ін.

Періодично до Закону вносяться певні зміни і доповнення. Так, згідно із змінами від 18.01.2018 до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» фізична

культура визначається як сфера діяльності, пов'язана з використанням рухової активності для фізичного та інтелектуального розвитку особи, здорового способу життя, зміцнення здоров'я та організації змістовного дозвілля засобами фізичного виховання різних груп населення та масового спорту. Фізичне виховання розглядається як частина фізичної культури, пов'язана з процесом виховання особи, набуттям нею відповідних знань та умінь щодо використання рухової активності для всебічного розвитку, оздоровлення та забезпечення готовності до активної участі у суспільному житті та професійній діяльності. Державна політика у сфері ФКіС ґрунтується на засадах визнання фізичної культури як важливого чинника всебічного розвитку особистості та формування здорового способу життя; забезпечення безпеки життя та здоров'я осіб, які займаються фізичною культурою і спортом; сприяння безперервності та послідовності занять ФКіС громадян різних вікових груп; орієнтування на сучасні міжнародні стандарти у сфері фізичної культури і спорту, поєднання вітчизняних традицій і досягнень із світовим досвідом у цій сфері (Стаття 4) [5].

Важливим етапом у розвитку професійної підготовки майбутніх учителів фізкультури є прийняття Національної доктрини розвитку фізичної культури і спорту як системи концептуальних ідей і поглядів на роль, організаційну структуру та завдання ФКіС в Україні на період до 2016 року з урахуванням стратегії розвитку держави та світового досвіду. У документі вказано на необхідності усунення розбалансованості між обсягами підготовки та реальними потребами у фахівцях з ФКіС, а також на потребі вдосконалення кваліфікації кадрів. У Доктрині особлива увага приділяється кадровій політиці у сфері ФКіС, що базується на використанні науково обґрунтованих підходів до прогнозування та задоволення реальних потреб суспільства у відповідних фахівцях (як за кількістю, так і за якістю підготовки), посилення особистої відповідальності за кінцевий результат діяльності. Забезпечення високої професійності таких фахівців стимулюється шляхом проведення їх періодичної атестації. Визначальними чинниками у доборі кадрів є фаховий рівень, досвід роботи та вміння працювати в нових соціально-економічних умовах [10].

Стратегічним напрямом у кадровому забезпеченні розвитку ФКіС є вдосконалення системи безперервної освіти, яка передбачає професійну орієнтацію, підготовку, підвищення кваліфікації та перепідготовку учителів фізичної культури. Держава шляхом стандартизації освіти встановлює взаємопогоджені вимоги до змісту, обсягу та якості вищої освіти, що

визначаються загальною метою освітньої і професійної підготовки кадрів для сфери ФКіС. Для ефективного використання фінансових ресурсів та забезпечення конкурентоспроможності на ринку праці фахівців з ФКіС держава здійснює оптимізацію мережі вищих закладів освіти, де проводиться підготовка таких фахівців [10].

Важливим аспектом у напрямі вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів ФК у Доктрині визначено організацію наукових досліджень у межах наукової галузі «Фізичне виховання і спорт», які спрямовуються на розв'язання актуальних фундаментальних та прикладних наукових проблем і впровадження результатів роботи науковців у практику. У документі вказується, що реалізація Доктрини надасть змогу забезпечити перехід до нової, гуманістичної моделі розвитку ФКіС, в центрі уваги якої – інтереси, потреби та мотиви конкретної людини, що сприятиме соціальній активності громадян. Підвищиться доступність, якість та різноманітність форм оздоровчих, рекреаційних, реабілітаційних та спортивних послуг для різних соціальних верств населення; зросте конкурентоспроможність українського спорту, що сприятиме утвердженню патріотичних почуттів у громадян та підвищенню міжнародного авторитету держави.

З метою реалізації Указу Президента України від 28.09.2004 № 1148 «Про Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту» та на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 13.12.2004 № 1641 «Про затвердження заходів з реалізації Національної доктрини розвитку фізичної культури і спорту у 2005 році» видано Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту в дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах України» (2005) [9]. У документі вказується, що фізичне виховання є невід'ємною складовою освіти, яке забезпечує можливість набуття кожною дитиною необхідних науково обґрунтованих знань про здоров'я і засоби його зміцнення, методики організації змістовного дозвілля і спрямоване на формування в них фізичного, соціального та духовного здоров'я, вдосконалення фізичної та психічної підготовки до ведення активного довготривалого життя та професійної діяльності. Основу системи фізичного виховання дітей та юнацтва складає комплекс показників обсягу щотижневої рухової активності, рівень спеціальних знань про особливості рухової активності сучасної людини, її фізичний розвиток, стан функціональних систем організму, фізичної працездатності та рухових здібностей. Сумарний обсяг

рухової активності, що здійснюється дитиною у процесі її щоденної життєдіяльності, повинен базуватися на її індивідуальних можливостях та задовольняти біологічну потребу в рухах. Система фізичного виховання дітей та учнівської молоді базується на принципах особистісної та диференційованої орієнтації, пріоритету оздоровчої спрямованості, використання традиційних та нетрадиційних форм рухової активності та інших засобів фізичного вдосконалення. Метою ФВ є формування особистості, спрямоване на забезпечення необхідного рівня розвитку життєво важливих рухових навичок і фізичних якостей; загальнолюдських цінностей: здоров'я, фізичного, соціального та психічного благополуччя; виховання інтересу і звички до самостійних занять фізичною культурою і спортом, набуття навичок здорового способу життя [9].

У документі ,зазначено, що досягнення мети забезпечується реалізацією таких завдань:

- сприяння повноцінному фізичному розвитку і виховання дитини шляхом використання засобів фізичного виховання, фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи;
- збереження та зміцнення здоров'я дитини, профілактика захворювань;
- формування та реалізація знань і вмінь, життєво необхідних рухових навичок і фізичних якостей для підготовки до майбутньої трудової діяльності;
- розширення функціональних можливостей організму та розвиток рухових здібностей дитини;
- виховання активної життєвої позиції та морально-вольових якостей;
- формування мотиваційних засад та переконання у необхідності регулярного використання різноманітних форм фізичного виховання та масового спорту як важливої складової здорового способу життя [9].

У Наказі Міністерства освіти і науки України вказано, що МОН, його структурні підрозділи з питань ФВіС забезпечують організацію та управління роботою з фізичного виховання, фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи в закладах освіти усіх типів, здійснює науково-методичне забезпечення цієї роботи в ході навчально-виховного процесу та в позаурочний час. До його повноважень належить: реалізація державної політики галузі ФВ у сфері дошкільної, загальної середньої та професійно-технічної освіти; визначення перспектив розвитку ФВіС; розроблення та впровадження Державного стандарту освітньої галузі «Фізичне виховання»; організація нормативного, програмного, науково-методичного та інформаційного забезпечення системи дошкільної, загальної середньої

та професійно-технічної освіти щодо фізичного виховання та спорту; контроль за діяльністю органів управління освітою та навчальних закладів системи освіти щодо питань ФВ, спортивної та фізкультурно-оздоровчої роботи; координація наукових досліджень з проблем фізичного виховання учнівської молоді [9].

Проблема вдосконалення роботи вчителя фізкультури залишається актуальною і нині, що знаходить відображення у державних документах і наукових публікаціях [3; 11 та ін.]. Так, Комітет з фізичного виховання і спорту МОН України пропонує для громадського обговорення проект стратегії розвитку ФВіС серед учнівської молоді на період до 2025 року [8] Стосовно Національної стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» видано Указ Президента України [12]. Отже, проблема оздоровлення нації засобами ФКіС відображена у державних документах, тому набуває особливої значущості і потребує осучаснення професійної підготовки майбутніх фахівців ФК.

Дискусія

Проблема розвитку фізичної культури і спорту в Україні є актуальною, про що свідчить широка законодавча база, яка регулює розвиток цієї сфери суспільного життя. Науковці пропонують оригінальні

і сучасні методи роботи фахівців ФКіС для фізичного виховання підростаючого покоління. Проте проблема підвищення рівня здоров'я нації залишається невирішеною. Відтак виникає потреба більш тісної інтеграції нормативно-правової бази з питань ФКіС та методичного забезпечення для осучаснення професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання.

Висновки

З розвитком різних сфер розбудови українського суспільства в нашій країні створюється потужне нормативно-правове підґрунтя професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. Законодавча база враховує різноплановість роботи фахівців ФКіС. Особлива увага педагогічних кадрів повинна приділятися до організації індивідуальної роботи з учнями, які відрізняються за рівнем фізичного розвитку і здоров'я. Окреслена проблема знаходить відображення в сучасних державних документах, де визначається стратегія розвитку фізичної культури і спорту в Україні на тривалий період.

Подальші дослідження будуть спрямовані на розробку методичного забезпечення для організації індивідуальної роботи вчителів фізичної культури з учнями.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів.

Література та джерела

1. Бицюк В. В. Формування професійної суб'єктності вчителя фізичного виховання як проблема фахової підготовки. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2017. Вип. 56–57 (109–110). С.75–82.
2. Брик А. В. Визначення взаємозв'язків психомоторних якостей учнів молодших класів на уроках фізичної культури. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2016. Вип. 51 (104). С. 345–351.
3. Веретельнікова Ю. А., Недорубко С. А., Павленко О. Є. Педагогічні інновації у фізичному вихованні студентів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2016. Вип. 51 (104). С. 419–427.
4. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24 грудня 1993 р. № 3808-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12/ed20050225?lang=uk>
5. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» (із змінами). URL : <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>
6. Захаріна Є. А. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до рекреаційно-оздоровчої діяльності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2018. Вип. 58–59 (111–112). С. 344–349.
7. Кищак О. С. Формирование здорового образа жизни студенческой молодежи средствами физической культуры. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2018. Вип. 58–59 (111–112). С. 368–372.
8. Комітет з фізичного виховання та спорту МОН України: проект стратегії розвитку фізичного виховання та спорту серед учнівської молоді на період до 2025 року. URL : <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-strategiyi-rozvitku-fizichnogo-vihovannya-ta-sportu-sered-uchnivskoyi-molodi-na-period-do-2025-roku>
9. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту в дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах України» від 02 серпня 2005 р. № 458. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0909-05>
10. Національна Доктрина розвитку фізичної культури і спорту. Затверджено Указом Президента України від 28 вересня 2004 року № 1148/2004. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1148/2004#o10>
11. Павлишинець К. Ю. Теоретичні засади підготовки майбутніх учителів фізичної культури до адаптації професійної діяльності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2017. Вип. 56–57 (109–110). С. 289–296.
12. Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація»: Указ Президента України №42/2016. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/422016-19772>
13. Рибницький А. В., Нестеров О. С. Формування здорового способу життя студентів ВНЗ на заняттях фізичного виховання засобами фізкультурно-оздоровчих технологій. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2016. Вип. 51 (104). С. 511–517.
14. Тітова Г. Зміст методики підготовки майбутніх учителів фізичної культури до формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2017. № 4 (59). С. 523–528.

References

1. Bytsiuk, V. V. (2017), "Formuvannya profesiinoi subiektyvnosti fizychnoho vykhovannia yak problema fakhovoi pidhotovky" [Formation of professional subjectivity of the teacher of physical education as a problem of vocational training]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of formation of creative personality in higher and secondary schools*, issue 56–57 (109–110), 75–82 [in Ukrainian].
2. Bryk, A. V. (2016), "Vyznachennia vzaiemozviazkiv psichomotornykh yakosteï uchniv molodshykh klasiv na urokakh fizychnoi kultury" [Determining the relationships of psychomotor qualities of elementary school pupils at physical training lessons]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of formation of creative personality in higher and secondary schools*, issue 51 (104), 345–351 [in Ukrainian].
3. Veretelnikova, Yu. A., Nedorubko, S. A. & Pavlenko, O. Ye. (2016), "Pedahohichni inovatsii u fizychnomu vykhovanni studentiv" [Pedagogical innovations in physical education of students]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of formation of creative personality in higher and secondary schools*, issue 51 (104), 419–427 [in Ukrainian].
4. Zakon Ukrainy "Pro fizychnu kulturu i sport" vid 24 hrudnia 1993 r. № 3808-XII [The Law of Ukraine "On the physical culture and sports" from December 24 1993, № 3808-XII]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12/ed20050225?lang=uk> [in Ukrainian].
5. Zakon Ukrainy "Pro fizychnu kulturu i sport" (zi zminyamy) [The Law of Ukraine "On the physical culture and sports" (with changes)]. (n.d.). zakon5.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3808-12> [in Ukrainian].
6. Zakharina, Ye. A. (2018), "Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky maibutnykh fakhivtsiv z fizychnoi kultury i sportu do rekreatsiino-ozdorovchoi diialnosti" [Peculiarities of vocational training of future specialists in physical training and sports for recreational and health activities]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of formation of creative personality in higher and secondary schools*, issue 58–59 (111–112), 344–349 [in Ukrainian].
7. Kishchak, O. S. (2018), "Formirovanie zdorovogo obraza zhizni studencheskoy molodezhi sredstvami fizicheskoy kultury" [Formation of healthy lifestyle of student youth by means of physical culture]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of formation of creative personality in higher and secondary schools*, issue 58–59 (111–112), 368–372 [in Russian].
8. Komitet z fizychnoho vykhovannia ta sportu MON Ukrainy: proekt stratehii rozvytku fizychnoho vykhovannia ta sportu sered uchnivskoi molodi na period do 2025 roku [Committee on physical education and sports of the Ministry of Education and Science of Ukraine proposes for public discussion a draft strategy of development of physical education and sports among pupil youth for the period up to 2025]. (n.d.). mon.gov.ua. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennia-proyekt-strategiyi-rozvytku-fizychnoho-vihovannya-ta-sportu-sered-uchnivskoyi-molodi-na-period-do-2025-roku> [in Ukrainian].
9. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy "Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu fizychnoho vykhovannia i masovoho sportu v doshkilnykh, zahalnoosvitnikh ta profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladakh Ukrainy" vid 02 serpnia 2005 r. № 458 [The Law of Ukraine "On approval of the regulations on the organization of physical education and mass sports in preschool, secondary and vocational schools of Ukraine" from August 2 2005, № 458]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0909-05> [in Ukrainian].
10. Natsionalna Doktryna rozvytku fizychnoi kultury i sportu. Zatverdzheno Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 28 veresnia 2004 roku № 1148/2004 [National Doctrine for the development of physical culture and sports. Approved by the Decree of the President of Ukraine from September 28 2004, № 1148/2004]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1148/2004#o10> [in Ukrainian].
11. Pavlyshynets, K. Yu. (2017), "Teoretychni zasady pidhotovky maibutnykh uchyteliv fizychnoi kultury do adaptatsii profesiinoi diialnosti" [Theoretical basis of training of future teachers of physical training to adaptation of professional activities]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of formation of creative personality in higher and secondary schools*, issue 56–57 (109–110), 289–296 [in Ukrainian].
12. Pro Natsionalnu stratehiiu z ozdorovchoi rukhovoï aktyvnosti v Ukraini na period do 2025 roku "Rukhova aktyvnist – zdorovyï sposib zhyttia – zdorova natsiia": Ukaz Prezydenta Ukrainy № 42/2016 [On the National strategy for healthy movement activity in Ukraine for the Period up to 2025 "Motor activity – healthy lifestyle – healthy nation": Decree of the President of Ukraine № 42/2016]. www.president.gov.ua. Retrieved from: <https://www.president.gov.ua/documents/422016-19772> [in Ukrainian].
13. Rybnytskyi, A. V. & Nesterov, O. S. (2016), "Formuvannya zdorovoho sposobu zhyttia studentiv VNZ na zaniattiakh fizychnoho vykhovannia zasobamy fizkulturno-ozdorovchykh tekhnolohii" [Formation of healthy lifestyle of HEI students at the classes of physical training by means of physical and fitness technologies]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of formation of creative personality in higher and secondary schools*, issue 51 (104), 511–517 [in Ukrainian].
14. Titova, H. (2017), "Zmist metodyky pidhotovky maibutnykh uchyteliv fizychnoi kultury do formuvannia sportyvnykh liderskykh yakosteï v uchniv osnovnoi shkoly" [The essence of methods of training of future teachers of physical culture for formation of sports leadership qualities among pupils of basic school]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Pedahohichni nauky – Scientific Bulletin of Mykolaiv V. O. Sukhomlynskyi National University. Pedagogical sciences*, 4 (59), 523–528 [in Ukrainian].

Надійшла 29.11.2019